

Det kongelige Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår referanse
201400305-4

Deres referanse
13/6051

Dato
20.02.2014

Høringsuttalelse fra Sør - Trøndelag fylkeskommune angående forslag til endring av privatskoleloven.

Det vises til høringsutkast datert 10.1.14 med høringsfrist den 21.2.2014.

Fylkesutvalget i Sør – Trøndelag har vedtatt følgende høringsuttalelse i sak 63/14.

Vedtak

«Fylkesutvalget går imot en utvidelse av grunnlaget som gir godkjenning som privatskole.»

Med hilsen

John Evjenth
Rådgiver

Vedlegg:
Saksframlegg – sak 63/14:
Høring: Endring i privatskoleloven - innføring av midlertidig dispensasjonsbestemmelse.

Saksbehandler: John Evjenth, john.evjenth@stfk.no,

Postadresse:
Postboks 2350
sluppen
7004 TRONDHEIM

Besøksadresse:
Fylkeshuset
Erling Skakkesgt.14
7004 TRONDHEIM

Telefon: +47 73 86 60 00
Bankkonto: 8601.27.27277
Org.nr.: 938 634 556

E-postadresse:
postmottak@stfk.no
Internett:
www.stfk.no

Arkivsak-dok. 201400305-2
Saksbehandler John Evjenth

Saksgang
Fylkesutvalget 2011-2015

Møtedato
11.02.2014

Høring: Endring i privatskoleloven - innføring av midlertidig dispensasjonsbestemmelse.

FYLKESRÅDMANNENS INNSTILLING:

1. Fylkesutvalget går imot en utvidelse av grunnlaget som gir godkjenning som privatskole.
2. Høringsnotatet inneholder ikke tilstrekkelig informasjon om hva lovgiver vil legge til grunn for praktisering av unntaksbestemmelsen.

VEDLEGG:

Nummererte vedlegg som følger saken:

1. Høringsutkast: Forslag til endring i privatskoleloven.

Andre refererte dokumenter i saken:

- Strategiplanen for 2014 – 2017 med budsjett for 2014

GJELDENE FORUTSETNINGER:

Sør – Trøndelag fylkeskommune har følgende vedtatte strategi i forhold til private skoler vedtatt i FT sak 100/2013 - Strategiplan 2014-2017 med budsjett 2014.

«anerkjenne dagens etablerte privatskoler i Sør-Trøndelag som aktive samarbeidspartnere for fylkeskommunen. Si nei til oppstart av kommersielle privatskoler.»

Dette er sentrale føringer for fylkeskommunens vurdering av privatskoler og lovendringer knyttet til privatskolefeltet.

BAKGRUNN:

Kunnskapsdepartementet har i brev datert 10.1.14 sendt ut et høringsutkast med høringsfrist 21.2.14. Høringsutkastet angir den retningen regjeringen ønsker i en ny privatskolelov, som vil bli sendt ut på høring høsten 2014, og forslag om endringer i gjeldene privatskolelov gjennom innføringen av en midlertidig unntaksbestemmelse som utvider hvilke skoler som kan bli godkjent inntil en ny privatskolelov er på plass.

FAKTISKE OPPLYSNINGER:

I høringsbrev av 10.01.2014 ber Kunnskapsdepartementet om hørings svar på forslag til endringer i privatskolelovens § 2-1. Departementet foreslår at det i påvente av ny friskolelov innføres en bestemmelse om at det i særskilte tilfeller kan gis godkjenning til private skoler som ikke oppfyller kravet om grunnlag i lovens § 2-1

Forslaget til nytt tredje ledd i § 2-1 har følgende ordlyd:

Departementet kan i særskilde tilfelle gi godkjenning til private skolar som ikkje fyller kravet om grunnlag i andre leddet.

Dette forslaget innebærer at det tas inn en dispensasjonsbestemmelse i privatskoleloven for å åpne for utprøving av andre typer skoler som etter dagens lovverk ikke vil kunne få godkjenning. Det presiseres i høringsnotatet at høringsforslaget er en ren unntaksbestemmelse som kun vil være aktuell i et fåtall tilfeller.

Bakgrunnen for å fremme dette forslaget om lovendring ligger i regjeringen Solbergs politiske plattform, hvor det heter:

«Regjeringen vil åpne for at flere kan drive offentlig finansierte friskoler, og gjeninnføre en lov om frittstående skoler der kravet til formål erstattes med krav til innhold og kvalitet. Skoler som oppfyller vilkårene skal ha rett til godkjenning, med mindre en helhetsvurdering tilsier at godkjenning vil gi negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet. Regjeringen vil vurdere kapitaltilskudd til etablerte friskoler for oppgradering av eldre bygningsmasse. Friskoler skal ikke kunne betale utbytte til eierne.»

Som eksempel på skoler som vi kunne falle inn under dispensasjonsbestemmelsen viser departementet til enkelte private realfagsgymnas og yrkesfagskoler. Det legges videre til grunn at dispensasjon kun vil bli gitt der hvor den omsøkte skolen har et pedagogisk tilbud eller en organisering av undervisningen som er nyskapende i forhold til eksisterende private og offentlige skoler. Det vil fortsatt legges stor vekt på om dispensasjon vil ha negative konsekvenser for den offentlige skolestrukturen eller for allerede etablerte private skoler i det aktuelle området.

Departementet drøfter også de økonomiske og administrative konsekvensene av dette forslaget. I høringsnotatet beskrives dagens trekk- og korreksjonsordning. Det meldes her at Kunnskapsdepartementet vil foreta en gjennomgang av dagens trekk- og korreksjonsordning i forbindelse med lovarbeidet knyttet til ny friskolelov. Det skisseres ikke utfordringer knyttet til selve dispensasjonsordningen, men det anføres at en etablering av nye private skoler vil kunne påføre fylkeskommunen økte skysstgifter.

DRØFTINGER:

1 Om godkjenningsgrunnlaget

Det legges videre til grunn at dispensasjon kun vil bli gitt der hvor den omsøkte skolen har et pedagogisk tilbud eller en organisering av undervisningen som er nyskapende i forhold til eksisterende private og offentlige skoler. Dette er det pedagogiske grunnlaget for å innføre dispensasjonsbestemmelsen.

Opplæringsloven med tilhørende læreplaner og forskrifter gir skoleeier et stort handlingsrom for å organisere den videregående opplæring. Handlingsrommet benyttes for å tilpasse skolene til lokale forhold og de elevene/lærlingene som får opplæring. Opplæringen planlegges i et samspill mellom skoler, næringsliv og skoleeier. Dette sikrer at opplæringen tilpasses elevene/lærlingen og at opplæringen hele tiden er i endring.

De ulike skolene har pedagogiske og organisatoriske tilpasninger som er ulike innenfor de samme utdanningsprogrammene. Dette er et resultat av det pedagogiske utviklingsarbeidet ved skolene.

Opplæringsretten til ungdommene er knyttet til de læreplanene som gjelder for den opplæringen ungdommen begynner på. Det er ikke anledning til å lyse ut eller ta inn

ungdommer til bestemte pedagogiske organiseringer. Dette poenget er understreket av Utdanningsdirektoratet i forarbeidene til forskriften til opplæringsloven fastsatt i september 2013.

Høringsnotatet angir realfagsgymnas og yrkesskoler som eksempler på nyskapende organiseringer som kan falle inn under dispensasjonsbestemmelsen. Det er ikke klargjort hva begrepene realfagsgymnas og yrkesskoler inneholder. Det finnes derfor ikke klare kriterier for klassifisering av opplæring som faller inn under betegnelse som høringsinstansene kan uttale seg om relevansen av. Det må derfor tas utgangspunkt i vanlig språklig forståelse av begrepene.

Realfagsgymnas

Gymnas begrepet ble avskaffet i forbindelse med innføringen av lov om videregående opplæring i 1974 fordi en ønsket å likestille yrkesfaglig og studieforbereende opplæring. Det var før den tid betegnelsen på en skole som tilbød opplæring innenfor det vi i dag kaller studieforbereende utdanningsprogrammer. Det er intet nyskapende i å ha en skole med kun studieforbereende utdanningsprogrammer det er kun et alternativ til kombinerte videregående skoler. «Gymnas» finnes i dag ved f.eks. Oslo Katedralskole og Bergen Katedralskole. Den nærmeste parallellen til et gymnas i Sør – Trøndelag er Trondheim Katedralskole som har studieforbereende utdanningsprogrammer og medier og kommunikasjon med fordypning mot studiekompetanse.

Realfagsfordypning tilbys ved alle videregående skoler som har studiespesialisering. Enkelte skoler tilbyr ekstra timer og økt fordypning i realfagene. Dette kan gis i samarbeid med lokalt næringsliv og høyere utdanning. I Sør – Trøndelag er «forskerlinja» ved Byåsen videregående skole et eksempel på dette. Fordypningen i realfag er ikke obligatorisk for alle elever ved skolen, og de som begynner med realfagsfordypning kan bytte over til andre programfag ved behov.

Ved å innføre et «realfagsgymnas» der alle elever ved skolen skal følge et forsterket obligatorisk realfagsopplegg vil en risikere at flere ungdommer mislykkes fordi de ikke har en alternativ fordypning å falle tilbake på. Det er mer hensiktsmessig alternativ å la en gruppe elever ved en skole følge en ekstra fordypning i realfag og det er mulig innenfor dagens regelverk og krever ikke en ekstra godkjenning for skoler som allerede er godkjent for å tilby studieforbereende utdanningsprogrammer. Skoleeier kan gi ungdommene tilbud om å få flere årstimer i fag enn det som fremgår av læreplanen.

Yrkesskoler

Yrkesskoler er skoler som tilbyr yrkesfaglige utdanningsprogrammer også dette er kun et alternativ til kombinerte videregående skoler. I Sør – Trøndelag har vi yrkesfagskoler som Meldal videregående skole og Skjetlein videregående skole. Det er mulig at det er tenkt på skoler som har en fordypning kun inn mot ett utdanningsprogram ut fra en bestilling fra en bransje. I og med at det skal legges særlig vekt på uttalelse fra bransjen ved opprettelsen av skolen. Det kan være tenkt å gjelde følgende: Opplæring på Vg1 byggfag med spesialisering inn mot murer og kun det fra Vg1 og på Vg2? Det er en retur til en tenkning som ble forlatt i forbindelse med Reform94.

Det er ikke angitt at det skal innføres nye læreplaner eller endringer i strukturen i Kunnskapsløftet med virkning fra høsten 2014 eller våren 2015.

De to eksemplene som er angitt peker mot at godkjenning kan gis for skoler som er spesialistiskoler innenfor et utdanningsprogram. Det er ikke angitt noen begrunnelse for

hvorfor dette er fordelaktig eller ønskelig, verken fra et pedagogisk utgangspunkt eller fra et samfunnsperspektiv.

2. Innhenting av erfaringer og saksbehandlingstid.

Det er angitt at unntaksbestemmelsen skal gi grunnlag for erfaringer som skal være nyttige for den helhetlige gjennomgangen av privatskoleloven regjeringen skal sette og som skal sendes ut på høring høsten 2014 og legges fram for Stortinget for vedtak våren 2014.

Dette gir liten mening. Det er ingen skoler som per februar 2014 har søkt om godkjenning etter unntaksbestemmelsen. Normal saksbehandlingstid før ny lov vedtas, aktuelle søkere kan få skrevet sin søknad og tid til at fylkeskommunen skal få uttale seg om konsekvensene av etableringen, tilsier at disse sakene ikke kan bli avgjort før tidligst høsten 2014 med eventuell oppstart av tilbudene januar 2015 eller mer sannsynlig høsten 2015. De nye tilbudene har ikke vært i drift, så det er ikke mulig å si noe om erfaringene før loven er vedtatt.

Den kan anvendes på eksisterende søknader som ikke har grunnlag for godkjenning etter eksisterende lovgiving. Det vil i tilfelle være en uheldig saksbehandling da fylkeskommunene har avgitt sine høringsuttalelser på bakgrunn av eksisterende privatskolelov og søknadene er skrevet ut fra det samme lovgrunnlaget.

Det er ikke angitt om privatskolekjeder som John Bauer og Akademiet kan benytte seg av dispensasjonsadgangen i loven. Dette er eksempel på kommersielle aktører som kan ønske å etablere nye skoler ut fra den nye bestemmelsen. Det er ingenting i høringsutkastet som er til hinder for at skolekjeder kan sende søknader om etablering av «Realfagsgymnas» eller «Yrkesfagskoler».

3. Avveininger mellom konsekvenser

Det er ikke spesifisert nærmere hva departementet legger i begrepet negative konsekvenser og hvilken type dokumentasjon som skal aksepteres.

«I denne vurderingen vil departementet særlig legge vekt på om en dispensasjon vil ha negative konsekvenser for den offentlige skolestrukturen eller for allerede etablerte private skoler i det aktuelle området.»

I en situasjon med elevtallnedgang, som er påbegynt nasjonalt og lokalt i Sør-Trøndelag, så vil etablering av flere tilbud skape ytterligere negative konsekvenser for et allerede presset opplæringsstilbud.

Privatskoler har tradisjonelt, med unntak av skoler som fordyper seg i naturbruk, søkt om å etablere seg i nærheten av Trondheim. Dette reduserer mulighetene for å ta ut stordriftsfordelen i Trondheim pga lavere klasseoppfylling og behov for å ha en arealmessig beredskapskapasitet for å takle at enkelte private skoler må innstille driften. Denne merkostnaden medfører at det blir mindre igjen til å satse på opplæring utenfor Trondheim som har et høyere kostnadsnivå pga mindre elevgrupper med mer. Det er også en mulighet for at ytterligere tilbud i distriktet må legges ned pga "elevlekkasje" til private skoler i Trondheim. Det er tilstrekkelig for at tilbudet ikke kommer i gang at 2 – 3 elever søker en privatskole istedenfor sin nærskole. For de gjenværende tilbudene vil kostnadsforskjellen mellom tilbud i Trondheim og tilbud utenfor øke.

4. Trekkordningen

I trekkordningen angis det et trekk basert per elev, og dette angis som et grunnlag for at midler kan omdisponeres uten at fylkeskommunen vinner eller taper økonomisk. Denne betraktningen har nok gyldighet på makronivå, men det er usikkert om kostnadsbesparelsene er like lette å realisere på fylkesnivå. Det er positivt at trekkordningen gjennomgås med tanke på forbedringer.

FYLKESRÅDMANNENS KONKLUSJON:

Fylkesrådmannen mener at det i høringsutkastet ikke er tilstrekkelig godtgjort hvordan den foreslåtte unntaksbestemmelsen skal forstås eller praktiseres. Det svært usikkert om det er mulig å innhente erfaringer med praktisering av unntaksbestemmelsen som kan komme raskt nok til at det kan få betydning for behandlingen av en ny privatskole lov.